

NIEUWE REGELS VOOR DE SEMIPUBLIEKE SECTOR

De semipublieke sector heeft de afgelopen jaren te maken gehad met vele incidenten op het gebied van governance. In reactie hierop heeft de commissie-Halsema in 2013 aanbevelingen gedaan tot verbetering van het bestuur en toezicht in deze sector. Na een lange aanloop heeft de minister in juni 2016 het wetsvoorstel bestuur en toezicht rechtspersonen aan de Tweede Kamer gestuurd. Dit wetsvoorstel is vervolgens op 28 januari 2020 aangenomen, terwijl het op 10 november 2020 door de Eerste Kamer als hamerstuk is afgedaan.

De essentie van de wetwijziging betreft het verbeteren van de kwaliteit van bestuur en toezicht en het stimuleren van professionalisering bij verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen. Nu de wetwijziging een feit is, is het voorbij met de hoge mate van vrijheid voor deze rechtspersonen.

De wet bevat nieuwe regels voor het instellen van een Raad van Commissarissen of een Raad van Toezicht. Er komt bijvoorbeeld een wettelijke grondslag tot het instellen van een monistisch bestuursmodel. Maar ongeacht het gekozen bestuursmodel, dienen bestuurders en toezichthouders zich te richten naar het langetermijnbelang van de rechtspersoon en alle *stakeholders* die bij de organisatie betrokken zijn.

Belangrijk is dat de nieuwe wet helderheid verschaft omtrent de regels over aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen. Hierover is veel te doen geweest. Het oorspronkelijke wetsvoorstel bepaalde namelijk dat bij aansprakelijkheid in faillissement voor bezoldigde bestuurders en commissarissen van niet-commerciële verenigingen

en stichtingen het bewijsvermoeden kwam te gelden (net als voor dergelijke functionarissen bij andere rechtsvormen). Het bewijsvermoeden houdt in dat wanneer niet aan de publicatieplicht of boekhoudplicht is voldaan, er sprake is van een onbehoorlijke taakvervulling en aannemelijk is dat deze onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement. De bestuurder of commissaris is in dat geval aansprakelijk voor het boedelttekort in het faillissement, tenzij hij aantoont dat het faillissement niet te wijten is aan kennelijk onbehoorlijke taakvervulling. In de praktijk blijkt dit een bijna ondoenlijke opdracht.

Na druk vanuit het parlement is het bewijsvermoeden geschrapt voor bestuurders en commissarissen van niet-commerciële rechtspersonen. Hiermee is tegemoetgekomen aan het bezwaar vanuit het maatschappelijke middenveld dat het verhoogde aansprakelijkheidsrisico zou kunnen leiden tot minder aanbod van talent in een niet-commerciële omgeving. Overigens geldt het bewijsvermoeden wel voor semipublieke stichtingen en verenigingen die op basis van sectorale wetgeving een financiële verantwoording moeten opstellen gelijk aan een jaarrekening als bedoeld in Titel 9 van Boek 2 BW.

De hamvraag blijft natuurlijk of met de nieuwe wet governance incidenten in de semipublieke sector tot het verleden gaan behoren. Helaas verwacht ik van de nieuwe wet geen wonderen. Pogingen om via wetgeving tot een cultuurverandering te komen, zijn gedoemd te mislukken. Dat neemt niet weg dat de nieuwe wet een belangrijke stap in de goede richting is, waarmee ruimere handvatten worden geboden om nieuwe misstanden in een geplaagde sector steviger aan te pakken.

Hugo Reumkens is advocaat en partner bij Van Doorne NV. Hij schrijft deze column op persoonlijke titel.